

č. smlouvy objednatele: -----

č. smlouvy zhotovitele: 2024017

SMLOUVA O DÍLO

podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“), v platném znění na provedení stavby

„Víceúčelové hřiště SLŠ Hranice“

ČI I. Smluvní strany

Objednatel: Obchodní jméno: **Střední lesnická škola, Hranice, Jurikova 588**
Sídlo: Jurikova 588, Hranice I-Město, 75301 Hranice
Zastoupený:
ve věcech smluvních: Ing. Lukáš Kandler, ředitel školy

ve věcech technických: Ing. Lukáš Kandler, ředitel školy

IČO: 619 86 038

Zhotovitel: Obchodní jméno: **PROBI Inženýring s.r.o.**
Sídlo: Havlíčkova 2131, 753 01 Hranice
Zastoupený:
ve věcech smluvních: Jan Večerek

ve věcech technických: Petr Skřivan

IČO: 268 43 528
DIČ: CZ26843528
Bankovní spojení: 27-6453410237/0100
zápis v OR: KS v Ostravě, oddíl C, vložka 28173

ČI II. Definice

1. Podle této smlouvy o dílo:

- objednatelem je zadavatel po uzavření této smlouvy na plnění zakázky,
- zhotovitelem je dodavatel po uzavření této smlouvy na plnění zakázky,

- rozpočtem je zhotovitelem oceněný soupis stavebních prací dodávek a služeb, v němž jsou zhotovitelem uvedeny jednotkové ceny u všech položek stavebních prací dodávek a služeb a jejich celkové ceny pro objednatelem vymezené množství,
- termínem zahájení prací je den, v němž dojde k protokolárnímu předání a převzetí staveniště mezi objednatelem a zhotovitelem,
- lhůtou pro dokončení díla (stavebních prací) je doba v kalendářních dnech mezi termínem zahájení prací a termínem dokončení díla. Do této lhůty se započítávají oba krajní termíny,
- termín dokončení díla je den, ve kterém bude dílo způsobilé sloužit svému účelu a tato způsobilost bude objednateli zhotovitelem předvedena,
- termín předání a převzetí díla je den, ve kterém dojde k oboustrannému podpisu protokolu o úspěšném předání a převzetí předmětu díla; objednatel není povinen dílo převzít, pokud bude mít jakékoliv vady nebo nedodělky,
- staveništěm jsou prostory a plochy určené v projektovou dokumentaci a v pravomocném územním rozhodnutí pro provádění stavby, které zhotovitel použije pro realizaci stavby a pro umístění zařízení staveniště,
- zařízení staveniště jsou dočasné objekty a zařízení, které po dobu provádění stavby slouží provozním a sociálním účelům účastníků výstavby. Pro tyto účely mohou být využívány též objekty a zařízení, které jsou budovány jako součást stavby nebo jsou již vybudovány a poskytovány k uvedenému využití, pokud se tak smluvní strany dohodnou,
- zadávacím řízením je postup objednatele, na základě kterého objednatel uzavřel nebo hodlá uzavřít tuto smlouvu o dílo s vybraným dodavatelem,
- zadávací dokumentace jsou dokumenty, které stanovily podmínky, na jejichž základě podal zhotovitel nabídku v rámci zadávacím řízení, a jsou přílohou této smlouvy, která se ke smlouvě fyzicky nedokládá, zadávací dokumentace je závazná pro obě smluvní strany,
- méněpracemi jsou stavební práce, dodávky nebo služby, které nejsou nezbytné pro zhotovení stavby nebo jsou nahrazeny jinými stavebními pracemi, dodávkami nebo službami a jsou zahrnuté v předmětu díla a jejich cena je zahrnuta ve sjednané ceně a zhotovitel se s objednatelem dohodl na jejich neprovedení.
- nabídka je nabídka dodavatele předložená v zadávacím řízení a je přílohou této smlouvy, která se ke smlouvě fyzicky nedokládá. Nabídka je závazná pro obě smluvní strany a v případě sporů při realizaci díla budou rozhodné i skutečnosti uvedené v tomto dokumentu; v případě rozporů mezi údaji uvedenými v nabídce a této smlouvě nebo jejích přílohách mají přednost údaje uvedené v této smlouvě nebo jejích přílohách před údaji uvedenými v nabídce,
- nedodělkem jsou nedokončené nebo neprovedené stavební práce, dodávky nebo služby proti rozsahu stanovenému projektovou dokumentací nebo touto smlouvou o dílo.

Čl III. Předmět smlouvy

1. Touto smlouvou o dílo (dále jen „smlouva“) se zhotovitel zavazuje objednateli, že provede na své nebezpečí dílo specifikované dále v této smlouvě, a objednatel se zavazuje zaplatit zhotoviteli smluvní cenu.
2. Předmětem díla je zhotovení stavby nebo provedení stavebních prací (dále také předmět plnění či dílo). Zhotovením stavby se rozumí úplné, funkční a bezvadné provedení všech stavebních a montážních prací a konstrukcí v souladu s:
 - touto smlouvou vč. jejích příloh,
 - projektovou dokumentací,

- podmínkami uvedenými ve vyjádřeních dotčených orgánů státní správy, správců sítí a majitelů dotčených pozemků,
- stavebním povolení, popř. jiného relevantního povolení/souhlasu, bylo-li vydáno,
- dalšími obecně závaznými technickými podmínkami uvedenými v právních a technických předpisech, ČSN, návody výrobců a případně požadavky dodavatelů konkrétních dodávek,

včetně dodávek potřebných materiálů a zařízení nezbytných pro řádné dokončení díla, provedení všech činností souvisejících s dodávkou stavebních prací a konstrukcí jejichž provedení je pro řádné dokončení díla nezbytné a to zejména:

- zajištění bezpečnosti všech osob, chodců a vozidel na staveništi a v okolí staveniště, zejména čištění znečištěných vozovek, dodržování platných předpisů,
 - zajištění povolení k užívání komunikací a veřejných prostranství, vč. poplatků,
 - provádění organizačně technologických opatření k umožnění nutného provozu v době realizace zakázky, dle pokynů objednatele,
 - vedení stavebních a montážních deníků, provádění kontrolních měření a zkoušek,
 - ostraha stavby a staveniště, péče o rozestavěné objekty, jejich ošetřování, zabezpečení stavby v zimních měsících, provádění zimních opatření. Zhotovitel je povinen zachovávat na staveništi čistotu a pořádek, na své náklady odstraňuje odpady, nečistoty vzniklé prováděním prací,
 - zajištění dokladů o způsobu likvidace odpadů, vzniklých výstavbou jsou součástí dokladů, předávaných v rámci předání a převzetí díla,
 - zřízení a odstranění zařízení staveniště, včetně zajištění energií a napojení na inženýrské sítě včetně zajištění případného stavebního povolení či jiných dokladů nezbytných k zahájení prací na zařízení staveniště, vč. poplatků,
 - zabezpečení a předání dokumentace skutečného provedení stavby ve dvou vyhotovení (ruční zákresy do projektu stavby jen u drobných úprav, jinak nové výkresy označené „skutečné provedení“). U výkresů, kde nedošlo ke změně, bude uvedeno „beze změn“. Všechny výkresy budou označeny jménem a příjmením osoby, která odpovídá za výkres za zhotovitele a razítkem zhotovitele,
 - zajištění vytyčení veškerých existujících podzemních inženýrských sítí, na základě objednatelem předané dokumentace o inženýrských sítích, vedoucích staveništem, vč. jejich následovného předání správcům,
 - zajištění atestů a dokladů o požadovaných vlastnostech výrobků ke kolaudaci (dle zák. č. 22/1997 Sb., v platném znění – prohlášení o shodě) a ostatní doklady, kterými bude prokázáno dosažení předepsané kvality a parametrů,
 - provedení veškerých doplňujících průzkumů, testů, měření, zkoušek, ověření, revizí a dodání certifikátů a atestů použitých materiálů, manuálů a návodů k obsluze dodaných zařízení včetně zaškolení obsluhy a komplexního vyzkoušení. Vše výlučně v českém jazyce a podle předpisů platných v ČR pokud nebude dohodnuto jinak.
3. Objednatel předal zhotoviteli příslušnou dokumentaci v elektronické podobě na datovém nosiči v rámci zadávacího řízení, na jehož základě je sjednána tato smlouva. Objednatel je povinen na požádání zhotovitele předat zhotoviteli 2 vyhotovení této příslušné dokumentace v tištěné podobě (bez soupisu stavebních prací, dodávek a služeb) nejpozději do 10 dnů ode dne podpisu této smlouvy o dílo. Zhotovitel je povinen zkontrolovat technickou část předané dokumentace nejpozději před zahájením prací na příslušné části díla a upozornit objednatele bez zbytečného odkladu na zjištěné zjevné vady a nedostatky. Touto kontrolou není dotčena odpovědnost objednatele za správnost předané dokumentace.

ČI IV. Termíny plnění

1. Lhůta pro dokončení díla: **240 kalendářních dní**
2. Termín předání a převzetí díla: **do 10 dní od dokončení díla**
3. Místem plnění jsou pozemky parc. č. 1449/6, 1449/10, 1587/5 a 2431/4, vše k.ú. Hranice [647683].
4. Pokud zhotovitel stavební práce na díle nezahájí ani ve lhůtě do 10 dnů ode dne termínu zahájení prací, je objednatel oprávněn od této smlouvy odstoupit.
5. Prodloužení lhůty pro dokončení díla je možné v důsledku objektivně nepředvídatelných okolností, které nemají svůj původ v činnosti zhotovitele nebo pokud během provádění stavby dojde k navýšení rozsahu prací. Lhůta pro dokončení díla uvedená v odst. 1 tohoto článku smlouvy se prodlouží o odpovídající délku.
6. Prodloužení lhůty pro dokončení díla je možné v důsledku zvláště nepříznivých klimatických podmínek, které prokazatelně brání řádné realizaci díla či jeho části dotčené zvláště nepříznivými klimatickými podmínkami tak, že dle relevantních ČSN, případně jiných norem a obecně závazných předpisů účinných v době realizace díla, nelze realizovat dílo či jeho část řádně, a to ani při vynaložení veškeré odborné péče zhotovitelem, kterou je zhotovitel povinen prokázat. Lhůta pro dokončení díla uvedená v odst. 1 tohoto článku se prodlouží, a to vždy nejdéle o dobu trvání zvláště nepříznivých klimatických podmínek.
7. O případném změně lhůty pro dokončení díla musí být sjednán písemný dodatek k této smlouvě o dílo, jinak je neplatné.

ČI V. Cena plnění

1. Cena za zhotovení předmětu díla je smluvními stranami sjednána na základě výsledků zadávacího řízení (nabídky) jako konečná celková cena, která obsahuje veškeré náklady a zisk zhotovitele nezbytné k řádnému a včasnému provedení díla, včetně vedlejších a ostatních nákladů ve smyslu vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č. 169/2016 Sb., v aktuálním znění. Sjednaná cena obsahuje i předpokládané náklady vzniklé vývojem cen v národním hospodářství, a to až do konce lhůty pro dokončení díla:

Cena v Kč bez DPH:	5 892 700,80
21% DPH v Kč:	1 237 467,17
Cena v Kč s DPH:	7 130 167,97

2. Na dodatečné, nebo zapomenuté, položky technologií stavebních prací použitých v příslušné projektové, které nebyly zahrnuty do nabídkového rozpočtu zadávacího řízení, nebude brán zřetel, a je na ně nahlíženo, že jsou započítány jako skryté náklady souvisejících položek rozpočtu na jejichž úhradu nemá zhotovitel nárok. Tato klauzule neplatí v případě oboustranně odsouhlasených víceprací stavby nebo v případě změny objemu prací, nutných pro zdárné dokončení stavby.
3. Pokud během provádění stavby dojde k navýšení rozsahu prací, zhotovitel na základě nacenění víceprací přiměřeně upraví cenu díla odpovídající skutečnému rozsahu. Cena případných víceprací se bude řídit podle ceny sjednané touto smlouvou a uvedenou v příloze č. 1 této smlouvy. Pokud položky víceprací nebudou uvedeny v příloze č. 1 této smlouvy, bude k nacenění vícepráce použito položek a jednotkových cen z cenové soustavy ÚRS Praha a.s. v době vzniku změny. Pokud se položky víceprací nenacházejí v příloze č. 1 této smlouvy, ani v cenové soustavě ÚRS Praha a.s., bude postupováno následovně:
 - u prací prováděných zhotovitelem budou jednotkové ceny stavebních prací a služeb stanoveny pomocí hodinových zúčtovacích sazeb profesí z příbuzných prací z cenové soustavy ÚRS Praha, platné v době vzniku změny vynásobené koeficientem 1,0,

- u prací prováděných poddodavatelem budou jednotkové ceny prací a služeb stanoveny na základě faktur poddodavatelů vynásobené koeficientem 1,05,
 - u dodávek (materiálů, výrobků) bude jednotková cena dodávky stanovena pořizovací cenou dodávky (na základě faktury a dodacího listu předložených zhotovitelem) vynásobenou koeficientem 1,10.
4. Pokud během provádění stavby dojde ke snížení rozsahu prací, zhotovitel na základě nacenění méněprací přiměřeně upraví cenu díla, odpovídající skutečnému rozsahu. Cena případných méněprací se bude řídit podle ceny sjednané touto smlouvou a uvedenou v příloze č. 1 této smlouvy
 5. Objednatel připouští změnu ceny pouze v případě, že dojde v průběhu realizace zakázky ke změně sazby daně z přidané hodnoty a na základě objednatelům podepsaného změnového listu.
 6. Změnu ceny lze dohodnout pouze písemným dodatkem této smlouvy, a to výhradně na základě objednatelům nebo zástupcem objednatelů předem odsouhlaseného změnového listu.

ČI VI. Fakturace a platba

1. Provedené práce budou placeny měsíčně na základě vystaveného daňového dokladu (faktury), a vzájemně odsouhlaseného soupisu skutečně provedených prací.
2. Nedílnou součástí faktury musí být výše uvedený soupis provedených prací. Soupis provedených prací bude předán také v elektronické podobě ve shodné struktuře jako oceněný výkaz výměr, který je přílohou č. 1 této smlouvy a ve formátu. unixml, .rts, .xc4, .utf, StavData popř. v uzamčeném excelovském souboru, který je přímým výstupem softwaru pro rozpočtování.
3. Nedojde-li mezi oběma stranami k dohodě při odsouhlasení množství nebo druhu skutečně provedených prací, je zhotovitel oprávněn fakturovat pouze provedené práce, u kterých nedošlo k rozporu. Pokud bude faktura zhotovitele vystavena na práce, které nebyly objednatelům odsouhlaseny, je objednatel oprávněn takovou fakturu bez dalšího vrátit, a zhotovitel povinen fakturu opravit, popř. zrušit a vystavit fakturu novou, která bude obsahovat jen práce objednatelům odsouhlasené. V tomto případě zhotovitel není oprávněn uplatňovat žádné majetkové sankce, vyplývající z peněžního dluhu objednatelů.
4. Daňový doklad bude vystaven do pěti kalendářních dnů po odsouhlasení soupisu provedených prací, nejpozději však do patnácti dnů od data uskutečnění zdanitelného plnění v souladu se zákonem o DPH. V případě nedodržení lhůty pro vystavení daňového dokladu zhotovitel odpovídá objednatelům za škodu, zejména za úrok z prodlení vyměřený finančním úřadem v souvislosti s odvodem DPH.
5. Doba splatnosti faktury - daňového dokladu je sjednána na **30 kalendářních dnů** ode dne doručení faktury - daňového dokladu objednatelům.
6. Objednatel neposkytuje žádné zálohy.
7. Platby budou probíhat výhradně v Korunách českých, a rovněž veškeré cenové údaje budou v této měně.
8. V případě, že zhotovitel vystaví fakturu v nesprávné výši, nebo neúplnou, má objednatel právo tuto fakturu ve lhůtě splatnosti vrátit, přičemž je povinen uvést důvod jejího vrácení. Okamžikem vrácení faktury – daňového dokladu zhotovitelům se doba splatnosti faktury-daňového dokladu přerušuje.

ČI VII. Smluvní sankce

1. Pokud zhotovitel nedodrží termín předání díla dohodnutý ve smlouvě, uhradí objednatelům smluvní pokutu ve výši 0,2% z ceny díla bez DPH za každý započatý den prodlení.

2. Pokud zhotovitel nedodrží termín dokončení částí díla definovaných jednotlivými milníky v příloze č. 2 této smlouvy, uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 0,05% z ceny díla bez DPH za každý započatý den prodlení.
3. V případě prodlení objednatele s úhradou faktur bude zhotovitel oprávněn účtovat objednateli smluvní úrok za každý započatý den prodlení v zákonem stanovené výši.
4. Pokud zhotovitel neodstraní vady uvedené v zápise o předání a převzetí díla v dohodnutém termínu, zaplatí objednateli smluvní pokutu 1.000,- Kč za každou vadu, u nichž je v prodlení, a za každý den prodlení.
5. Pokud zhotovitel neodstraní vadu reklamovanou v záruční lhůtě ve lhůtě 30 kalendářních dnů, uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 1.000,- Kč za každý započatý den prodlení. V případech, že se jedná o vadu, která brání řádnému užívání díla, případně hrozí nebezpečí škody velkého rozsahu (havárie), uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 10.000,- Kč za každou reklamovanou vadu, u níž je zhotovitel v prodlení a za každý den prodlení.
6. Pokud zhotovitel neodstraní vadu reklamovanou v záruční lhůtě ve lhůtě 30 kalendářních dnů, uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 1.000,- Kč za každý započatý den prodlení. V případech, že se jedná o vadu, která brání řádnému užívání díla, případně hrozí nebezpečí škody velkého rozsahu (havárie), uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 10.000,- Kč za každou reklamovanou vadu, u níž je zhotovitel v prodlení a za každý den prodlení.
7. Pokud zhotovitel nevyklidí staveniště v dohodnutém termínu, uhradí objednateli smluvní pokutu ve výši 0,05% z ceny díla bez DPH za každý den prodlení.
8. Smluvní pokuty, sjednané touto smlouvou, hradí povinná strana nezávisle na tom, zda a v jaké výši vznikne druhé straně v této souvislosti škoda. Právo na úplnou náhradu škody tímto není dotčeno.
9. Smluvní pokutu (sankci) je zhotovitel povinen uhradit do 10 dnů od doručení vyúčtování sankce provedeného objednatelem. Objednatel je oprávněn ji započítat se svým dluhem vůči zhotoviteli, tj. snížit částku platby za plnění zhotovitele, kterou má provést na základě faktury, daňového dokladu vystaveného zhotovitelem.
10. Smluvní strany se dohodly ve vztahu k smluvním pokutám dle tohoto článku smlouvy na vyloučení použití § 2050 občanského zákoníku, v platném znění. Smluvní strany se dohodly na tom, že ujednanou smluvní pokutou není dotčeno právo objednatele požadovat po zhotoviteli náhradu škody vzniklou z porušení povinnosti, kterému se vztahuje smluvní pokuta, a to vedle účtované smluvní pokuty i nad její výši.

ČI VIII. Staveniště

1. Objednatel je povinen předat zhotoviteli a zhotovitel je povinen staveniště převzít (nebo jeho ucelenou část) prosté práv třetí osoby bránící provedení díla nejpozději do 7 dní od doručení písemné výzvy objednatele zhotoviteli k převzetí staveniště, pokud se smluvní strany nedohodnou jinak.
2. O předání a převzetí staveniště vyhotoví objednatel písemný protokol, který obě strany podepíší. Za den předání staveniště se považuje den, kdy dojde k oboustrannému podpisu příslušného protokolu.
3. Objednatel je povinen předat zhotoviteli veškeré dostupné podklady o trasách stávajících známých inženýrských sítí na staveništi a přilehlých pozemcích dotčených prováděním díla včetně případných zákresů.
4. Zhotovitel je povinen seznámit se po převzetí staveniště s rozmístěním a trasou stávajících známých inženýrských sítí na staveništi a přilehlých pozemcích dotčených prováděním díla a tyto buď vhodným způsobem přeložit, nebo chránit tak, aby v průběhu provádění díla nedošlo k jejich poškození

5. V případě škody, vzniklé na díle z důvodu poškození nebo zničení živelnou událostí apod., popř. odcizením věcí, uplatní nárok na náhradu škody zhotovitel z titulu vlastní platné pojistné smlouvy, sjednané s příslušnou pojišťovnou. Pro případ, že zhotovitel nebude mít uzavřenou pojistnou smlouvu, nebo pojistná smlouva bude s pojišťovnou sjednána na nižší pojistné krytí, než kolik činí skutečná škoda, tj. pro případ, že zhotovitel není pojištěn nebo je „podpojištěn“, sjednávají tímto smluvní strany odpovědnost zhotovitel za škodu tak, že zhotovitel odpovídá objednateli za škodu v plné výši i v případech vyšší moci.
6. Zařízení staveniště zabezpečuje zhotovitel. Náklady na jeho vybudování, zprovoznění a údržbu, jakož i likvidaci a vyklizení jsou součástí smluvní ceny.
7. O předání a převzetí staveniště bude proveden zápis do stavebního deníku.
8. Povolení k užívání veřejných prostranství a rozkopávky obstará a poplatky za ně uhradí zhotovitel. Poplatky a případné pokuty za delší než mezi smluvními stranami dohodnutý čas užívání a za nedodržení podmínek povolení hradí zhotovitel.
9. Jestliže v souvislosti se zahájením prací bude nutné umístit či přemístit dopravní značení dle předpisů o pozemních komunikacích, zajistí stanovení značení, povolení uzavírek a stanovení objízdných tras zhotovitel, včetně umístění a údržby dopravního značení po dobu výstavby.
10. Zhotovitel je povinen zachovávat na staveništi čistotu a pořádek, na své náklady odstraňuje odpady, nečistoty vzniklé prováděním prací a je povinen staveniště střežit a řádně zabezpečit proti vniknutí neoprávněných osob.
11. Zhotovitel se zavazuje vyklidit staveniště nejpozději do 10 dní od předání díla, pokud nebude smluvními stranami dohodnuto jinak.

Čl IX. Předání a převzetí díla

1. Předání a převzetí díla bude provedeno fyzickou kontrolou za účasti oprávněných zástupců obou smluvních stran.
2. Místem předání a převzetí díla je místo, kde se dílo provádělo.
3. Na prvním jednání obě strany dohodnou organizační záležitosti předávacího a převjímacího řízení.
4. Objednatel je povinen k předání a převzetí díla přizvat osoby vykonávající funkci technického a případně i autorského dozoru.
5. Objednatel je oprávněn přizvat k předání a převzetí díla i jiné osoby, jejichž účast pokládá za nezbytnou (např. budoucího uživatele díla).
6. Zhotovitel je povinen k předání a převzetí díla přizvat na požádání objednatele i své poddodavatele.
7. K termínu předání a převzetí díla připraví zhotovitel všechny doklady potřebné ke kolaudaci díla, a pro jeho další provozování.
8. O předání a převzetí díla bude sepsán písemný předávací protokol, ve kterém bude zhodnocena jakost provedených prací, soupis případných vad nebránících užívání stavby, včetně dohody o opatřeních a lhůtách k jejich odstranění. V závěru protokolu objednatel výslovně uvede, zda stavbu převjíká. V případě odmítnutí převzetí uvede objednatel důvody. Protokol o předání a převzetí díla podepíší obě smluvní strany, čímž se veškeré údaje o opatřeních a lhůtách, v zápise uvedených, považují za dohodnuté, pokud některá ze smluvních stran v zápise neuvede, že s určitými body zápisu nesouhlasí.
9. Objednatel nemá právo v souladu s § 2628 odmítnout převzetí díla pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezují. V takovém případě je zhotovitel povinen objednatelem vytknuté drobné vady odstranit v termínu vzájemně dohodnutém v zápise o předání a převzetí díla.

10. Zhotovitel je povinen v přiměřené lhůtě odstranit vady, i když tvrdí, že za ně neodpovídá. Náklady na jejich odstranění nese v těchto sporných případech až do konečného rozhodnutí soudu zhotovitel.
11. Odstranění případných vad nebránících užívání díla, zjištěných při předání a převzetí díla, bude potvrzeno zápisem, sepsaným zhotovitelem v součinnosti s objednatelem. V závěru zápisu objednatel výslovně uvede, zda odstraněné vady přejímá, nebo z jakých důvodů převzít odmítá.

ČI X. Odpovědnost za vady, záruka

1. Zhotovitel odpovídá za vady, jež má dílo v době jeho předání a dále odpovídá za vady díla zjištěné v záruční době. Záruční lhůta za dílo je stanovena v délce 60 měsíců. Záruční lhůta pro dodávky strojů, zařízení a zboží na něž výrobce tohoto zboží vystavuje samostatný záruční list, se sjednává v délce lhůty poskytnuté výrobcem, nejméně však v délce 24 měsíců ode dne předání a převzetí díla.
2. Odpovědnost za škodu se řídí příslušnými platnými ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, není-li v této smlouvě sjednáno jinak.
3. Reklamací vad na díle uplatní objednatel písemně s uvedením, jak se vada projevuje s požadovaným termínem odstranění. Objednatel je povinen poskytnout zhotoviteli všechny informace potřebné pro zajištění opravy. Zhotovitel je povinen nastoupit neprodleně k odstranění reklamované vady nejpozději však do 5 pracovních dnů od uplatnění oprávněné reklamace objednatelem a vady odstranit v co nejkratším technicky možném termínu, nejpozději však do 30 kalendářních dnů od nástupu.
4. Jestliže zhotovitel neodstraní vady do 30 kalendářních dnů od nástupu na odstranění vady, nebo pokud nedoručí k jiné dohodě o termínu odstranění vad, je objednatel oprávněn, kromě uplatnění smluvní pokuty, podle vlastního uvážení tyto práce provést sám, pověřit jejich prováděním jinou firmu nebo jejím prostřednictvím zakoupit a vyměnit vadnou či neúplně funkční část předmětu této smlouvy o dílo. Takto vzniklé, avšak prokazatelné a obvyklé náklady, je zhotovitel povinen zaplatit objednateli do deseti kalendářních dnů od doručení faktury. Zhotovitel podle této smlouvy o dílo však nenese odpovědnost za případné vady prací, které dle shora uvedeného textu této smlouvy zajišťoval jiný zhotovitel.
5. Odstranění reklamované vady bude potvrzeno zápisem, sepsaným zhotovitelem v součinnosti s objednatelem. V závěru zápisu objednatel výslovně uvede, zda odstraněnou reklamovanou vadu přejímá, nebo z jakých důvodů převzít odmítá.
6. Za odstraněné reklamované vady, zhotovitel přejímá záruku po dobu 60 měsíců ode dne písemného předání a převzetí reklamované vady, nejméně však do konce záruční doby celého díla.
7. Zhotovitel poskytuje objednateli záruku na jakost dodávek, a za provedení prací.
8. Zhotovitel neodpovídá za vady, které se projeví v průběhu záruční lhůty, a byly způsobeny živelnými událostmi či vyšší mocí.

ČI XI. Další ujednání

1. Pokud není v této smlouvě uvedeno jinak, platí pro smluvní vztahy příslušná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění. Zhotovitel je povinen při provádění díla postupovat podle pokynů objednatele.
2. V případě způsobení škod na vlastnictví veřejném, či soukromém, způsobeném prováděním stavby, je tyto škody zhotovitel povinen odstranit v co nejkratším termínu na vlastní náklady a vlastními prostředky, nejpozději však do 14 dnů od způsobení škody.
3. Zhotovitel odpovídá za veškeré škody, které způsobil sám, jeho zaměstnanci nebo další právnické a fyzické osoby, které zhotovitel použil k provedení díla. Odpovědnost zhotovitele se vztahuje na veškeré škody, které vznikly objednateli nebo třetím osobám v souvislosti s prováděním díla.

4. Vlastnické právo přechází na objednatele postupným zhotovováním díla, okamžikem dílčího nebo celkového předání předmětu plnění.
5. Nebezpečí škody na zhotovovaném díle přechází na objednatele dnem dokončením a předáním díla bez jakýchkoliv vad a nedodělků.
6. Postup prací bude zhotovitelem denně zaznamenáván do stavebního deníku, kde budou zaznamenávány veškeré potřebné údaje pro provedení stavby. Denní záznamy čitelně zapisuje a podepisuje stavbyvedoucí zhotovitele, případně jeho zástupce. Mimo stavbyvedoucího může provádět potřebné záznamy v deníku pověřený technický dozor objednatele. Stavební deník povede zhotovitel v souladu se zákonem č. 183/2006 Sb., stavební zákon, v platném znění, a jeho prováděcích předpisů, a to ode dne převzetí staveniště. Povinnost vést stavební deník končí předáním a převzetím díla, v případě výskytu vad dnem převzetí odstraněných vad.
7. Stavební deník musí být trvale přístupný objednateli.
8. Zázpisy ve stavebním deníku se nepovažují za změnu této smlouvy, ale slouží jako podklad pro vypracování dodatků a změnu této smlouvy.
9. Zhotovitel je povinen za stejných podmínek, jak jsou uvedeny pro vedení stavebního deníku, vést pro účely řádné, průběžné a přesné evidence samostatné změnové listy. Do změnových listů zapisuje zhotovitel zejména všechny změny díla, které se odchyľují od projektové dokumentace, jako např. vícepráce, méněpráce nebo změny předmětu plnění podle dodatečných požadavků objednatele, které v průběhu realizace díla vzniknou. Zhotovitel je povinen vypracovat a do změnových listů uvést stručný, ale přesný technický popis změn díla a jejich podrobný a přesný výkaz výměr a návrh na zvýšení či snížení ceny v souladu s čl. V. této smlouvy včetně případné změny lhůty pro dokončení díla. Objednatel se k těmto zápisům vyjadřuje na vyzvání zhotovitele, nejpozději však do 5 pracovních dnů od vyzvání zhotovitelem. Změnový list musí obsahovat i odkaz na zápis ve stavebním deníku a přesné určení, kde a kdy změny vznikly a z jakého důvodu. Změnový list musí být podepsán objednatelem a slouží jako podklad pro dodatek smlouvy o dílo. Bez objednatelem podepsaného změnového listu se má za to, že práce i materiál, použitý ke zhotovení díla, byly součástí předmětu díla a byly zahrnuty v jeho ceně.
10. Práce, které budou v dalším postupu prací zakryty, nebo se stanou nepřístupnými, je objednatel povinen na vyzvání zhotovitele včas prověřit a provést záznam do stavebního deníku. Jestliže objednatel toto prověření neprovede do 3 dnů po vyzvání zhotovitele, je zhotovitel oprávněn pokračovat v provádění stavby.
11. Zjistí-li zhotovitel při provádění stavby skryté překážky, týkající se věci, na níž má být stavba provedena, a tyto překážky znemožňují provádění stavby dohodnutým způsobem, je zhotovitel povinen tuto skutečnost oznámit neprodleně objednateli a dle možností navrhnout příslušná opatření. Do dosažení dohody o dalším provádění stavby je zhotovitel oprávněn provádění stavby přerušit.
12. Zhotovitel při provádění stavby bude dodržovat příslušné předpisy týkající se bezpečnosti práce, předpisy o požární ochraně a veškeré práce budou provedeny dle příslušných ČSN, v souladu s technologickými postupy a v souladu s technickými požadavky na stavební výrobky dle zákona č. 22/1997 Sb. a prováděcích předpisů, v platném znění.
13. Zhotovitel je povinen vést všechna jednání v českém jazyce.
14. Zhotovitel provede stavbu v souladu s aktuálně platným stavebním zákonem a příslušnými prováděcími předpisy.
15. Není-li této smlouvě sjednáno jinak, objednatel zabezpečí všechna správní rozhodnutí, která jsou potřebná k provádění díla, a předá je zhotoviteli. Zhotovitel se zavazuje poskytnout objednateli za tímto účelem potřebnou součinnost.
16. Dokumentaci pro realizaci předmětu plnění zajišťuje objednatel na vlastní náklady.

17. Zhotovitel je podle ustanovení § 2 písm. e) a § 13 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, osobou povinnou spolupůsobit při výkonu finanční kontroly prováděné v souvislosti s úhradou zboží nebo služeb z veřejných výdajů. Dále je zhotovitel povinen archivovat dokumenty k předmětu plnění minimálně do 31. 12. 2035. Toto spolupůsobení je povinen zajistit i u svých příp. poddodavatelů.

18. Zhotovitel může při realizaci díla využít třetí osobu (poddodavatele) a to pouze po předchozím písemném souhlasu objednatele, který svůj souhlas nebude bezdůvodně odvíjet či zdržovat. O úmyslu využít třetí osobu (poddodavatele) při realizaci díla je zhotovitel povinen bezodkladně objednatel písemně informovat. Povinnost zhotovitele písemně informovat objednatel se nevztahuje na třetí osobu (poddodavatele), kterou zhotovitel uvedl již v zadávacím řízení. Za důvod odepření souhlasu se však považuje, pokud má jít o poddodavatele, pomocí kterého zhotovitel prokázal v zadávacím řízení kvalifikaci a zhotovitel neprokáže způsobem stanoveným pro prokázání kvalifikace v zadávacím řízení, že nový poddodavatel splňuje kvalifikaci v minimálně v rozsahu, v němž ji v zadávacím řízení prokázal původní poddodavatel a že nový poddodavatel není střetu zájmů dle § 4b* zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. Objednatel je rovněž oprávněn odepřít souhlas s poddodavatelem tehdy, pokud navrhovaný poddodavatel podal v zadávacím řízení vlastní nabídku nebo byl poddodavatel jiného účastníka zadávacího řízení, kterým účastník zadávacího řízení prokazoval splnění kvalifikace v zadávacím řízení. Dále je objednatel oprávněn odepřít souhlas s poddodavatelem tehdy, pokud se navrhovaný poddodavatel bude podílet na plnění předmětné veřejné zakázky v rozsahu více než 10 % smluvní cen a pokud je poddodavatel:

- a) ruským státním příslušníkem, fyzickou či právnickou osobou nebo subjektem či orgánem se sídlem v Rusku,
- b) právnickou osobou, subjektem nebo orgánem, které jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny některým ze subjektů uvedených v písmeni a) tohoto odstavce,
- c) fyzickou nebo právnickou osobou, která jedná jménem nebo na pokyn některého ze subjektů uvedených v písmeni a) nebo b) tohoto odstavce.

Údaje o poddodavateli zhotovitel uvede do stavebního deníku.

19. V případě, že zhotovitel využije při realizaci díla poddodavatele, je výměna kteréhokoli z poddodavatelů možná jen s předchozím písemným souhlasem objednatele, který svůj souhlas nebude bezdůvodně odvíjet či zdržovat. Za důvod odepření souhlasu se však považuje, pokud má jít o výměnu poddodavatele, pomocí kterého zhotovitel prokázal v zadávacím řízení kvalifikaci a zhotovitel neprokáže způsobem stanoveným pro prokázání kvalifikace v zadávacím řízení, že nový poddodavatel splňuje kvalifikaci v minimálně v rozsahu, v němž ji v zadávacím řízení prokázal původní poddodavatel a že nový poddodavatel není střetu zájmů dle § 4b zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. Objednatel je rovněž oprávněn odepřít souhlas s výměnou poddodavatele tehdy, pokud navrhovaný poddodavatel podal v zadávacím řízení vlastní nabídku nebo byl poddodavatel jiného uchazeče, kterým uchazeč prokazoval splnění kvalifikace v zadávacím řízení. Pro výměnu členů realizačního týmu, kterými zhotovitel prokázal v zadávacím řízení kvalifikaci, se použije uvedené ustanovení obdobně. Dále je objednatel oprávněn odepřít souhlas s výměnou poddodavatelem tehdy, pokud se navrhovaný poddodavatel bude podílet na plnění předmětné veřejné zakázky v rozsahu více než 10 % smluvní cen a pokud je poddodavatel:

- a) ruským státním příslušníkem, fyzickou či právnickou osobou nebo subjektem či orgánem se sídlem v Rusku,
- b) právnickou osobou, subjektem nebo orgánem, které jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny některým ze subjektů uvedených v písmeni a) tohoto odstavce,
- c) fyzickou nebo právnickou osobou, která jedná jménem nebo na pokyn některého ze subjektů uvedených v písmeni a) nebo b) tohoto odstavce.

Údaje o poddodavateli zhotovitel uvede do stavebního deníku.

20. Využije-li objednatel při realizaci díla třetí osobu (poddodavatele), odpovídá, jako by realizaci díla objednatel prováděl sám, včetně odpovědnosti za škodu či jinou nemajetkovou újmu, kterou případně takové třetí osoby svým jednáním způsobí.
21. Zhotovitel je povinen zabezpečit ve svých poddodavatelských smlouvách splnění všech povinností vyplývajících zhotoviteli z této smlouvy o dílo, a to přiměřeně k povaze a rozsahu jejich poddodávky.
22. Zhotovitel je povinen vést a průběžně aktualizovat reálný seznam všech svých poddodavatelů podílejících se na provádění díla, včetně výše jejich podílu na díle. Tento přehled je povinen na vyžádání předkládat objednateli v průběhu provádění díla.
23. Objednatel zajistí na stavbě výkon technického dozoru stavby, který stanoví zásady kontroly zhotovitelem prováděných prací a podrobnosti organizace kontrolních dnů. Zhotovitel je povinen poskytnout technickému dozoru stavby veškerou potřebnou součinnost a je povinen se těchto kontrolních dnů účastnit. Kontrolní dny budou organizovány technickým dozorem stavby, technický dozor stavby stanoví termíny kontrolních dnů před zahájením stavby a objednatel nebo technický dozor stavby bude o těchto termínech zhotovitele informovat. Kontrolní dny budou organizovány zpravidla 1x za 14 dnů po dobu provádění stavebních prací. Objednatel má právo stanovit i vyšší četnost kontrolních dnů, pokud to vyžadují okolnosti stavby.
24. Objednatel zajistí vypracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi a výkon koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v realizační fázi stavby v souladu se zákonem č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, včetně podání oznámení o zahájení prací na stavbě.
25. Zhotovitel má povinnost umožnit výkon technického dozoru stavebníka a autorského dozoru projektanta, případně výkon činnosti koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi.
26. Při projednání jakékoli změny oproti zadání musí zhotovitel zajistit souhlasné stanovisko autora příslušné dokumentace a objednatele.
27. Zhotovitel není oprávněn v souvislosti s realizací zakázky postupovat své pohledávky jiným subjektům.
28. Zhotovitel je povinen zajistit řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům, kdy za řádné a včasné plnění se považuje plné uhrazení (vyjma případných sjednaných pozastávek) poddodavatelem vystavených a doručených faktur za plnění poskytnutá k plnění veřejné zakázky, a to vždy do 10 - ti pracovních dnů od obdržení platby ze strany objednatele za konkrétní plnění. Zhotovitel se zavazuje přenést totožnou povinnost do dalších úrovní dodavatelského řetězce a zavázat své poddodavatele k plnění a šíření této povinnosti též do nižších úrovní dodavatelského řetězce. Objednatel je oprávněn požadovat předložení smlouvy uzavřené mezi zhotovitelem a jeho poddodavatelem k nahlédnutí a zhotovitel je povinen smlouvu bez zbytečného odkladu objednateli předložit.
29. Zhotovitel se zavazuje po celou dobu trvání smluvního poměru dle této smlouvy zajistit dodržování veškerých právních předpisů, zejména pak pracovněprávních (odměňování, pracovní doba, doba odpočinku mezi směnami, placené přesčasy), dále předpisů týkajících se oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tj. zejména zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a Zákoníku práce, a to vůči všem osobám, které se na plnění zakázky podílejí a bez ohledu na to, zda budou práce prováděny zhotovitelem či jeho poddodavatelem.
30. Objednatel je oprávněn průběžně kontrolovat dodržování povinností zhotovitele podle odst. 28 tohoto článku této smlouvy, a to i přímo u pracovníků vykonávajících předmětné práce, přičemž zhotovitel je povinen tuto kontrolu umožnit, strpět a poskytnout objednateli veškerou nezbytnou součinnost k jejímu provedení.

31. Zhotovitel prohlašuje, že není obchodní společností dle § 4b zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o střetu zájmů“).
32. Zhotovitel tímto v návaznosti na Nařízení Rady (EU) 2022/576 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, prohlašuje, že:
- a) není ruským státním příslušníkem, fyzickou či právnickou osobou nebo subjektem či orgánem se sídlem v Rusku,
 - b) není právnickou osobou, subjektem nebo orgánem, který je z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněn některým ze subjektů uvedených v písmeni a),
 - c) není fyzickou nebo právnickou osobou, subjektem nebo orgánem, který jedná jménem nebo na pokyn některého ze subjektů uvedených v písmeni a) nebo b).
33. Zhotovitel tímto prohlašuje, že splnění podmínek uvedených v bodě 32. č. XI této smlouvy se týká i případných všech poddodavatelů, dodavatelů nebo subjektů, kteří se podílí nebo budou podílet na plnění předmětu plnění více než 10 % hodnoty předmětu plnění dle této smlouvy.

ČI XII. Odstoupení od smlouvy

1. Objednatel je oprávněn kdykoli odstoupit od této smlouvy v případě:
 - podstatného porušení smluvních podmínek,
 - že zhotovitel nebude na díle provádět práce po dobu delší než 30 dnů,
 - jestliže zhotovitel nebude dílo provádět řádně, a to ani po předchozí písemné výzvě objednatele,
 - jestliže zhotovitel nebude při provádění díla postupovat podle pokynů objednatele,
 - zhotovitel bude v prodlení s provedením díla o více než 15 dnů,
 - porušení jakékoli povinnosti dle čl. XI. bodu 18, 19, 31 a 32,
 - že zhotovitel bezdůvodně nepřevzme staveniště v souladu s čl. VIII této smlouvy.
2. Zhotovitel má právo odstoupit od této smlouvy z důvodu podstatného porušení smluvních podmínek a závazků objednatelem:
 - neplacení faktur za provedené a převzaté práce v dohodnutých termínech.
3. V případě, že dojde z některé strany k odstoupení od této smlouvy o dílo, má zhotovitel právo na tu část smluvní ceny, která odpovídá rozsahu provedených prací k okamžiku odstoupení od této smlouvy, pokud tyto práce byly odsouhlaseny a převzaty objednavatelem.
4. Objednatel si vyhrazuje právo na dočasné pozastavení prováděných prací bez jakýchkoliv sankcí ze strany zhotovitele, v tom případě, že potřeba dočasného pozastavení prací vznikla v důsledku okolností, které objednatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat. V případě dočasného pozastavení prací bude prodloužen termín dokončení díla o dobu trvání dočasné pozastávky.
5. Objednatel si vyhrazuje právo na úpravu předmětu díla (snížení objemu zakázky), bez nároku na náhradu škody ani ušlého zisku pro kteroukoliv smluvní stranu.
6. Nastanou-li u některé ze stran skutečnosti bránící řádnému plnění této smlouvy, je tato smluvní strana povinna ihned, bez zbytečného odkladu, oznámit tuto skutečnost druhé smluvní straně a vyvolat jednání zástupců oprávněných ke změně této smlouvy formou uzavření písemného dodatku k této smlouvě. Obě smluvní strany budou k jednání přistupovat se snahou o součinnost vedoucí k dokončení díla.
7. Odstoupením od této smlouvy kterékoliv ze smluvních stran nezaniká nárok na zaplacení smluvních pokut a uplatnění náhrady vzniklých škod.

8. Odstoupí-li některá ze smluvních stran platně od této smlouvy, pak povinnosti smluvních stran jsou následující:
- strany si potvrdí písemně, že došlo ke zrušení této smlouvy odstoupením,
 - zhotovitel vyhotoví a objednateli předá soupis všech provedených prací, zhotovitel vyhotoví a objednateli předá ocenění prací, které byly řádně a bez vad do okamžiku odstoupení od této smlouvy provedeny způsobem, kterým je stanovena cena díla dle této smlouvy,
 - zhotovitel vypracuje a objednateli předá seznam uhrazených plateb,
 - zhotovitel odveze veškerý svůj nezabudovaný materiál ze staveniště, pokud se strany nedohodnou jinak,
 - zhotovitel písemně vyzve objednatele k dílčímu převzetí nedokončeného díla a objednatel je povinen do tří dnů od obdržení výzvy zahájit dílčí předávací řízení,
 - úhrada vzájemných nároků a pohledávek se řídí obecně závaznými právními předpisy, zejména zákonem č.89/2012 Sb., občanským zákoníkem, nestanoví-li tato smlouva jinak.

ČI XIII. Vyšší moc

1. Za vyšší moc se považují okolnosti mající vliv na dílo, které nejsou závislé na Zhotoviteli ani na Objednateli a které Zhotovitel ani Objednatel nemohou ovlivnit. Jedná se např. o válku, mobilizaci, povstání, živelné pohromy apod.
2. Pokud se provádění předmětu plnění za sjednaných podmínek stane nemožným v důsledku vzniku vyšší moci, strana, která se bude chtít na vyšší moc odvolat, požádá druhou stranu o úpravu této smlouvy ve vztahu k předmětu, ceně a době plnění. Pokud nedojde k dohodě, má strana, která se důvodně odvolala na vyšší moc, právo odstoupit od této smlouvy. Účinnost odstoupení nastává v tomto případě dnem doručení oznámení.

ČI XIV. Závěrečná ujednání

1. Tato Smlouva vzniká dohodou smluvních stran na celém jejím obsahu a nabývá účinnosti podpisem oběma smluvními stranami.
2. Tato smlouva může být měněna, doplněna, případně zrušena pouze dohodou smluvních stran, a to písemnými dodatky, číslovanými vzestupnou řadou, podepsanými oprávněnými zástupci obou smluvních stran. Jiné zápisy, protokoly a podobně se za změnu této smlouvy nepovažují.
3. K návrhům dodatků této smlouvy se smluvní strany zavazují vyjádřit nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy jí byl druhou smluvní stranou takový návrh na změnu doručen.
4. Tato smlouva je vyhotovena pouze v jednom elektronickém vyhotovení, které je podepsáno oprávněnými zástupci smluvních stran).
5. Na právní vztahy, touto smlouvou založené a v ní výslovně neupravené, se použijí příslušná ustanovení OZ.
6. Smluvní strany v souladu s ustanovením § 558 odst. 2 OZ vylučují použití obchodních zvyklostí na právní vztahy vzniklé z této Smlouvy.
7. Smluvní strany souhlasně prohlašují, že tato smlouva není smlouvou uzavřenou adhezním způsobem ve smyslu ustanovení § 1798 a násl. OZ. Ustanovení § 1799 a § 1800 OZ se nepoužijí.
8. Zhotovitel na sebe v souladu s § 1765 OZ přejímá nebezpečí změny okolností s důsledky tam uvedenými.
9. Obě strany prohlašují, že došlo k dohodě na celém obsahu této smlouvy.

10. Přílohou této smlouvy jsou, nebo se stanou následující závazné dokumenty:

- Příloha č. 1 – Oceněný výkazy výměr
- Příloha č. 2 – Harmonogram provádění díla

V Hranicích dne: viz. el. podpis

**Ing. Lukáš
Kandler**

Digitálně podepsal Ing.
Lukáš Kandler
Datum: 2024.11.26
07:47:04 +01'00'

Ing. Lukáš Kandler, ředitel
Objednatel

V Hranicích dne: viz. el. podpis

**Jan
Večerek**

Digitally signed
by Jan Večerek
Date:
2024.11.04
15:09:16 +01'00'

Jan Večerek, jednatel
Zhotovitel